

"SVENSK BRANDKÄRS-TIDNING"

FACKORGAN FÖR SVERIGES BRANDKÄRER.

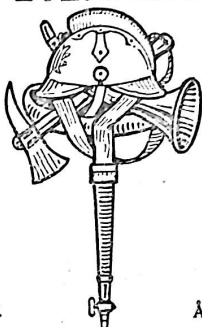
N:o 4.

Äges af:
Svenska Brandmanna-Förbundet.

Redaktör och utgivare:
Öfverbrandmästare ERIK BLOMGREN.
Göteborg.

Joh. Olssons Eftf. Boktryckeri, Göteborg, 1910.

April 1910.

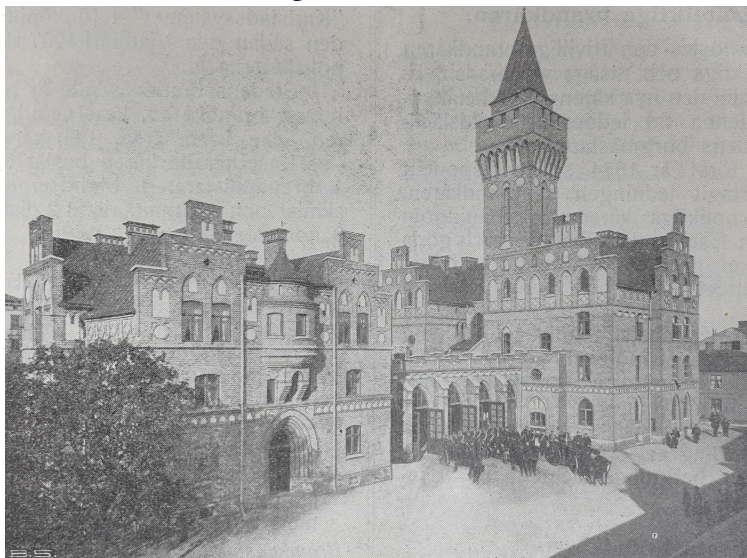
Utkommer en gång i månaden.

Prenumerationspris:
Kr. 2: 75 för år. Lösnummer 25 öre.

Annonsspriser:
Å omslaget 50 öre och bland texten 1 kr.
pr cm. och spalt.

Brandväsendet i Jönköping förr och nu.

Brandstationen i Jönköping.

Staden har flera gånger hemsökt af större eldsvådor. År 1567 brändes staden af danskarne. Åren 1785 och 1786 ödelades största delen af staden på nytt af eldsvådor.

År 1836 nedbrann den s. k. förstaden med undantag af två hus. År 1854 en del af den östra stadsdelen, ett tätt bebyggt område af 32,000 kv. mtr. Först efter dessa stora

eldsvådor skall vederbörande hafva vidtagit någon organisation af stadens brandväsande med eldsläckningsmanskap och reglementerad bevakning.

Bevakningen bestreds om dagen af stadens på den tiden, summa två poliser. Nattetid af en s. k. brandvakt och tornväktare. Förutom brandvakten fanns på 1830—1860 talet en s. k. "stormpatrull," hvilken bildades af både män och kvinnor. Denna patrulls uppgift var, att i stormigt väder, samt närmare Jul göra vakt-tjänst.

Vid eldsvådor vore dessutom alla i staden boende arbetsföre män, äfven kvinnor, förpliktigade att deltaga.

Frivilliga brandkåren.

Efter branden 1836 bildades af intresserade personer en s. k. frivillig brandkår. Denna kär öfvades 2 å 3 gånger årligen. Sista öfningen afslutades i regel så, att kåren med musik i teten tidigt en söndag morgon afmarscherade till någon af stadens sommarvärdshus, där slangarne "smordes".

Denna brandkår var nitisk och plikttrogen, men visade sig snart ofidsenlig och ersattes år 1856 af den värnpliktiga brandkåren.

Den värnpliktiga brandkåren.

År 1856 aflöstes den frivilliga brandkåren af den värnpliktiga och utsågs v. häradsb. E. H. W. Rahmn till den nya kårens överbefälhavare. Före denna tid ledde alltid eldsläckningen af stadens borgmästare.

Det var först år 1874, sedan disponent B. Hay öfvertagit ledningen af brandkåren, som den värnpliktiga kåren så småningom uppnådde den fasta sammanhållning och goda disciplin, hvilket gjorde Jönköpings brandkår öfver hela landet känd och berömd såsom mönstergill.

Under hr Hays cheftid hölls i Jönköping det första brandchefsmötet i början af juni 1875, då stadens brandkår uppvisades inför fackmän från hela Sverige.

Värnpliktiga brandkåren indelades i fyra särskilda afdelningar: släckningsafdelningen, vaktafdelningen, bergningsafdelningen och reservafdelningen.

Fasta brandkåren.

År 1889 inkom till stadsfullmäktige ett förslag, att tillsätta en komité med uppdrag att pröfva huruvida en fast brandkår för Jönköping kunde anses lämplig och önskvärd, samt inkomma med nödiga kostnadsförslag.

Den 7 november 1889 aflät den tillsatta

komitén sitt utlåtande, med hemställan, att stadsfullmäktige ville besluta upprättandet af fast brandkår för staden. Detta komiteeförslag blef emellertid icke af stadsfullmäktige bifallet.

Den 17 maj 1892 tillsattes en ny komité. Denna komité enades uti skrifvelse af den 23 juni 1893 om, att hos stadsfullmäktige till antagande förorda det s. k. "Karlstadssystemet" med kombinerad brand- och poliskår. Detta förslag blef också af stadsfullmäktige den 1 november 1893 antaget.

Den fasta brand- och poliskåren skulle vara kasernerad och bestå af: 1 brandchef, 1 vice brandchef, 1 brandmästare, 1 förman tillika maskinist, och 37 man jämte en reservkår på 7 förman, 2 extra maskinister och 91 man.

Under våren 1896 påbörjades uppförandet af brandstationsbyggnaden, som betingade en entreprenadsumma af 116,000 kronor.

Den 15 december 1897 inryckte den nya brand- och poliskåren i den nyss afsynade brandstationen, som nu fullt utrustad uppgick till 167,343 kronor.

Det visade sig emellertid snart att "Karlstadssystemet" icke vore det rätta för en stad med Jönköpings innevänareantal, för att icke här omnämna de inre svårigheter ett kombineringsystem medförde.

Redan den 13 September 1906 utdömdes "Karlstadssystemet" i Jönköping och har staden sedan den 1 januari 1907 skiljt brand- och poliskårerna åt.

Stadens brandväsande är nu organiseradt i fasta brandkåren, kasernerad, fasta brandkåren, icke kasernerad, och värnpliktiga kåren.

Kasernerade kåren består af 1 brandchef, 1 brandmästare, 1 brandsergeant, tillika maskinist och 15 man, däraf 2 dist.: korpraler och 3 korpraler.

Icke kasernerade kåren består af: 118 man och 2 extra maskinister, fördelade på 11 bstationer, hvardera under befäl af en förman, och med ringklocka hos hvarje man.

Värnpliktiga kåren: 1 reservbrandchef och hvarje inom staden bosatt person mellan 21 och 40 år. Dessa uppgå till omkring 2,000 man.

Brandkårens lönestat är för:

Brandchefen: lön kr. 2,000: —
jämte familjebostad å brandst.
med ved och lyse.

Brandmästaren: lön kr. 1,450: —
arvode för tillsyn af brandtelegrafen kr. 200: —
personligt lönetillägg kr. 500: —
beklädnadsersätt. kr. 150: —
jämte familjebostad å brandst.
med ved och lyse. » 2,300: —

Brandsergeanten: lön kr. 1,200: —
två ålderstillägg efter 5 och 10
år à kr. 150: — ... kr. 300: —
personligt lönetillägg kr. 300: —
beklädnadsersätt. kr. 150: — » 1,950: —
jämte familjebostad å brandst.
med ved och lyse.

Manskapet: lön 1:sta året kr. 40: —
pr mån. kr. 480: —
2:dra året ålderstillägg å kr.
5: — pr mån. kr. 60: —
3:dje året ålderstillägg å kr.
5: — pr mån. kr. 60: —
portionersättning å kr. 1,10 pr
dag kr. 401,50: —
beklädnadsers. pr år kr. 100: — » 1,101: 50

För befordran till *dist.korpral* kr. 10: —
och för befordran till *korpral* kr. 5: — pr mån.
som arvode.

Manskapet har dessutom fri bostad i loge-
ment inom brandstation, lyse och vedbrand.
Två familjebostäder för manskap finnas äfven.

Icke kaserneradt manskap: lön, extra ma-
skinist kr. 150: —, förman kr. 100: — och
manskap kr. 25: — pr år, jämte 50 öre pr
tim. under eldsvåda och öfning.

Värnpliktiga kåren: reservbrandchefen kr.
100: — pr år till skriftrade.

Redskap.

Fasta kåren: 1 Ljusne ångspruta N:o 3,
1 Shand Mason ångspruta, med hvar sin kol-
kärra, 1 redskapsvagn för 2 hästar, 1 meka-
nisk stege (Sundsvalls-modell), 1 redskapsvagn
för en häst, 2 sextonmans handkraftssprutor
samt 5 slangkärror, så utrustade, att de hvar
för sig kunna användas till själfständigt arbete.

Icke kasernerade kåren: hvar och en af de
8 i staden förlagda bystationerna hafva slang-
kärror, så utrustade att de hvar för sig kunna
användas till själfständigt arbete. De 3 bista-
tionerna utom staden hafva handkraftssprutor
med tillbehör.

Värnpliktiga kåren: uppfodringsverk, hand-
kraftssprutor och bergningsvagn.

Kåren har ett slangförråd af: 1,110 mtr.
86 mm. — och 5940 mtr, 65 mm. slang med
skrukopplingar.

Belysningen är såväl å brandstation i dess
helhet, som i befällets bostäder, elektrisk.

Kåren förfogar öfver 5 hästar.

Å brandstationen är placerad en ambulans-
vagn tillhörig "Drottning Sofias förening",
samt polisens arrestkärra, hvilka fordon köras
af brandkårens manskap och med brandkårens
hästar. S.

Sagan om kolsyrehaltiga vätkskor släckningsförmåga.

Alltjämt uppdyker sagan om släckningsförmå-
gan hos kolsyrehaltiga vätkskor, men inte som sagor,
utan som allvarligt menade påståenden.

Så skrifer "Lüneburger Tageblatt" den 18
Sept. 1909 uti nummer 214:

"En viktig uppfinning, som lofvar att blifva
af betydelsefullt gagn för hela brandsläckningsvä-
sendet har gjorts af Herr Fabrikant St. härstades
och har han å densamma erhållit patent. Det är
ett rörformigt inkopplingsstycke för tryckledningen
från släckningsapparaten (brandsprutan) och afser
att genom tillförandet af kolsyra förhöja vattenstrå-
lens släckningsförmåga från tre till fem gånger.
Hvem som känner till verkan af de med kolsyretryck
drifna handsläckningsapparaterna, skall utan vidare
inse, att hos den i och för sig mycket starkare
arbetande egentliga brandsprutan, verkan genom
tillförseln af kolsyra genom den nya apparaten kan
blifva väsentligare. Brandkärer och försäkrings-
bolag borde ägna denna uppfinning sina intressen."

Ur beskrifningen till användningsmodellen in-
hämta vi följande:

— En vattenstråles verkan för släckandet af
bränder höjes, som bekant, ganska verksamt, om
vattenstrålen innehåller kolsyra eller lika verkande
gaser. Modellens rörformiga inkopplingsstycke bör
på enklaste sätt möjliggöra förbindelsen med en
komprimerad kolsyra eller dyl. innehållande behål-

Ingen obemärkt Eldsvåda.

Kolos- och Gasförgiftningar

omöjliggöras genom alarmparaten
»Skyddsängeln».

Pris endast 10 kronor per styck.

Finnes hos hvarje installatör för gas-
och ringledning samt i parti hos

ANDERSSON & LINDBERG, Aktiebolag

(AB) GÖTEBORG (AB)

Rikstel. 2284, 3334.

Återförsäljare antagas.

lare samt släckningsapparaten (sprutan, vattenledningen o. s. v.). Inkopplingsstycket kan vid förhandenvarande släckningsapparater utan vidare ändamålsenligt inkopplas emellan strålröret och sprutan, event. emellan strålröret och slangen eller ståndröret och vattenledningen.

Det rörformiga inkopplingsstycket består väsentligen af en kort rörbitt, som uti den ene ändan är försedd med en skruf och uti den andra ändan en skruvmutter eller löpare, men det skulle äfven kunna vara andra förbindelsemedel anordnade å rörstycket. Medelst skruven och skruvmuttern eller löparen anbringas rörstycket å passande ställe i tryckledningen.

Rörstycket besitter ett på sidan sittande anslutningsrör med koppling för att kunna förbinda rörstycket med kolsyreaskan eller dylikt.

Den förhållandesvis tränga öppningen i anslutningsröret leder direkt eller i flera vindingar in i rörstyckets inre, så att den genom röret intrusande kolsyran kan inifrån blanda sig med det genomströmmande vattnet.

Gifvetvis kunna, för att åstadkomma en bättre och rikligare blandning af kolsyra i vattnet, flera anslutningsrör vara anordnade å rörstycket, så att flera kolsyreaskor kunna anslutas till detsamma.

Denna "viktiga uppfinning" skall sannolikt redan för den skull ej finna någon ingång i eldsläckningsväsendet, att den för det praktiska bruket är allt för omständlig. Dessutom utgår uppfinnaren från alldeles falska förutsättningar.

Att en vattenstråles släckningsverkan höjes genom tillförandet af kolsyra, är en sago, som företädarna för de kemiska handsläckningsapparaterna uppkommit med, men på hvilken ingen numera tror. Hur skall då kolsyra kunna verka släckande? Skulle en stråle blandad med kolsyra förhålla sig annorlunda än det ur en seltersvattenflaska utströmmande vattnet? Säkert inte! I samma ögonblick som flaskan öppnas, försvinner en stor del af den i vattnet lösta kolsyran. Vid strålen skedde detta *omedelbart bakom munstycket!* Ytterligare en del af kolsyran försvinner ur minneralvattnet när det slås upp i glaset, detta skedde vid strålen på vägen från strålröret till eldården. Men vägen från flaskan till glaset är kort och glaset är kallt, vägen från strålröret till elden är lång och elden är het. En del af strålen går som bekant upp i ånga under vägen till elden, hur skall då kolsyran kunna stanna upp-löst i strålen! Enligt erfarenheten löser sig kolsyran så mycket mindre, desto varmare vattnet är. Och om verkligen en rest af den ursprungligen lösta kolsyran lyckades uppnå elden, hvad skall den där få för en verkan? Säkert ingen annan, än att den med förbränningsgaserna, som ju kolsyra också till största delen består utaf, afdunstar.

Äfven en annan omständighet har uppfinnaren synbarligen inte tänkt på: hans uppfinning skall midt i ejulfva högsommaren frysa. Kolsyran måste

under ett betydande tryck ledas in i slangen. I slangledningen utvidgar den sig naturligtvis; därtill behöfver den värme, och detta tager den från sin omgifning: vattnet i slangledningen. Att förhindra vattnet att frysa skulle man blott kunna göra därigenom, att man låte tillföra vattnet en helt ringa mängd kolsyra. Men detta har uppenbart inte varit uppfinnarens afsikt, ty ju ringare mängd af den tillförda kolsyran, desto ringare ut-sikten på en god släckningsverkan.

Vi ha förut anmärkt, att den föreliggande nyheten, som man kan förutse, knappt torde kunna finna någon ingång i eldsläckningsväsendet, emedan den för det praktiska bruket vore allt för omständlig. Vi hålla det alltför betungande af verksamheten på brandstället, om äfven omsorg skall dragas därom, att vattnet tillföres en viss mängd kolsyra. Kolsyreaskorna äro inte outtömliga, inte heller finns på hvarje brandställe fyllda flaskor att er-hålla. Brandkärerna måste alltså hålla sig med särskilda fordon härför, som vore lastade med fyllda flaskor. Och ombytet af tomma flaskor erfordrade en kontroll och därtill erforderligt man-skap.

Den "viktiga" uppfinningen, som brandkärerna och försäkringsbolagen borde ägna sitt intresse åt, är ett dödfödt barn.

(Feuer und Wasser).

Ärade Annonserer!

För de firmor, som tillverka eller försälja någon slags brandattiralj och dyl., eller förse brandkärerna med andra förnödenheter, vilja vi framhålla lämpligheten af, att annonsera uti Svensk Brandkärs-Tidning, som sprides öfver hela landet, till hvarje stad, hvarje köping och hvarje större samhälle, hvarest någon tillstymmelse till brandväsen finns, och där annonserna just komma att läsas af dem de äro af-sedda för.

Då tidningen är afsedd att inbindas, intages bland texten dock endast sådana annonser, som be-röra brandväsendet.

Annonserna kunna insändas i bref till Redaktionen, Gustaf Adolfs Torg 4, Göteborg, och sedan desamma intagits, tillställas hvarje annonsör ett exem-plar af tidningen, jämte räkning å annonsen, hvilken därefter kan likvideras pr postanvisning.

Högaktingsfullt
REDAKTIONEN.

Södertelje brandkår.

Grupp af Södertelje brandkår.

Den 28 april 1909 beslöto Herrar Stadsfullmäktige, att den kombinerade brand- och polis-kåren, hvilken bildades den 1 april 1903 skulle åtskiljas samt att detta beslut skulle träda i kraft den 1 oktober 1909.

Från och med sistnämnda dag utgöres brandkåren af en på militäristiskt sätt ordnad och kasernerad styrka, bestående af:

1 brandchef (kommunalt förtroendeuppdrag), 1 brandmästare och vice brandchef, 1 brandsergeant, 1 brandkorpral och 5 brandsoldater.

Aflöningsförhållandena hafva från den 1 oktober varit, för:

Brandchefen: oafflönad.

Brandmästaren: lön kr. 1,200: —
tjänstgöringspengar kr. 600: —
ålderstillägg efter 5 å 10 år kr.
200 och 250 kr. 450: —
beklädnadsersättning kr. 150: — kr. 2,400: —
jämte fri familjbostad, ved och lyse.

Brandsergeanten: lön kr. 800: —
tjänstgöringspengar kr. 400: —
ålderstillägg efter 5 å 10 år kr.
100 och 150 kr. 250: —
beklädnadsersättning kr. 150: — » 1,600: —
jämte fri familjbostad, ved och lyse.

Brandkorpralen: lön kr. 700: —
tjänstgöringspengar kr. 400: —

ålderstillägg efter 5 å 10 år kr.
100 och 150 kr. 250: —
beklädnadsersättning kr. 100: — » 1,450: —
jämte fri familjbostad, ved och lyse.

Brandsoldat: lön ... kr. 700: —
tjänstgöringspengar kr. 300: —
ålderstillägg efter 5 å 10 år kr.
100 och 150 kr. 250: —
beklädnadsersättning kr. 100: — » 1,350: —
jämte fri familjbostad, ved och lyse.

Läkarevård bestrides af staden.

Befäl och manskap äro på stadens bekostnad olycksfallsförsäkrade.

Manskapet åtnjuter fridag hvarjt sjettedygn.

Förutom denna fasta kår har staden en reservkår på 15 man, kasererade, mot en årlig lön af 100 kr. pr man samt 50 öre för hvarje öfning och eldsvådetimma.

Tjänstgöringstiden inom stationen för reservkåren är under sommaren kl. 10 e. m.—5,30 fm. och under vintern 9 e. m.—5,30 fm. Öfningar med reservkåren försiggå under sommaren en gång i veckan och under vintern en gång i månaden.

Brandkåren har två hästar.

Brandskapens antal uppgå till 25 st., däraf 6 inom enskilda inrättningar.

Under år 1909 alarmerades brandkåren 13 gånger, däraf 6 gånger för eldsvåda, 4 gånger för

soteld, 2 gånger för kontakt å telegrafledningarne och 1 gång genom falskt alarm.

En eldsvåda har varit af den betydnenhet att slangledning från brandpost behöft användas. Slanglängden utgjorde sammanlagt 300 meter.

Ambulansvagnen, som är placerad å brandstationen och köres af brandkårens kusk, har under år 1909 tagits i anspråk 231 gånger, däraf för olycksfall 16 gånger, andra sjukdomar 61 gånger och epidemiska sjukdomsfall 154 gånger.

Efter hvarje transport af epidemiskt sjukdomsfall har vagnen noggrannt desinfiserats.

Väglängden, som ambulansvagnen tillryggalagt fram och åter under ofvannämnda tid, utgör sammanlagt 674 kilometer.

Pensionskassan för Sveriges städer.

Pensionsfrågan för brandmanskapet.

Med både förväning och en smula förtrytelse hafva vi tagit del af komiténs förslag till reglemente för pensionskassa för Sveriges städer.

Tjänstemän och betjante af alla grader ha blifvit ihågkomna, alla utom brandmanskapet.

Hvad kan orsaken hertill vara?

Det sägs, att brandmanskapet ej kan kvarstå så länge i tjänsten som kräves för erhållande af pension, utan måste efter helt få års anställning söka sig till annan sysselsättning.

Ja, så har det varit på sina håll och är tyvärr ännu.

Men man får väl hoppas och tro, att omständigheterna skola tvinga fram andra förhållanden, och det skall snart visa sig, att en i tjänsten och äfven till åren äldre kår är betydligt mera pålitlig, tränad och erfaren än en kår, bestående af endast yngre medlemmar. Personer, som redan vid inträdet i tjänsten veta, att de inte få någon varaktig anställning vid brandkåren, kunna för den skull knappast ha något större intresse af, att utbildas för sitt kall.

Jämför man brandmanskapets betydelse för samhället med polismanskapets, spårvägspersonalens och en stor del öfriga befattningshafvares i samma ställning, så inte står väl brandmanskapets efter.

Och utbildningen — både den allmänna och för tjänsten — inte är den mera kräfvande för dessa andra befattningshafvare, för en plats erhållande och skötande, än för brandmanskapet?

Då hertill kan svaras nej, så frågas: hvarför skall då icke brandmanskapet likställas med dessa och erhålla pension?

Skola de vid kritiska tillfällen vara beredda att offra lif och lem för samhället, men samhället å sin sida vara likgiltigt för denna sin skyddsvakt?

Vi våga tro att en brandkarl vid 50 lefnadsår och efter 25 tjänsteår icke skall stå tillbaka för mången yngre med blott några få års utbildning och ringa fackkunskap.

Därför — dem det vederbör — likställ brandmanskapet med ett samhälles öfriga befattningshafvare och tillförsäkra dem pension på ålderdomen!

Jönköpings Brandkårs Kamratförening.

Till

Redaktionen af Svensk Brandkårs-Tidning.

Karlstads brandmannaförening har vid årsammanträdet i februari upptagit pensionsfrågan till behandling, hvarvid styrelsen fick i uppdrag att göra hvad som göras kunde för brandmanskapets intagande i den blifvande pensionskassan.

Och hafva vi ingått med skrivelser till stadsfullmäktige och brandstyrelsen, men blifvit hänvisade till komitén, på grund af att frågan ännu ej är så långt kommen, att den infaller under stadsfullmäktiges beslut.

Herrar komiterade motivera uti sitt betänkande uteslutandet med, att brandmanskapets pensionering skulle falla sig mycket kostsam, och att brandkärstjänst bara är en tillfällighetssyssla, samt att fasta brandkärer finnas blott i ett fåtal städer.

Här i Sverige finnas många brandkarlar, som äro mellan 40 och 50 år, några också öfver femtio år, och ändå fullgöra dessa sin tjänst till befälets belåtenhet. Och kommer tjänsteåldern för brandkarlar att ökas, på den grund att brandkärerna undan för undan omorganiseras, så att tjänsten kan innehafvas af gift personal, hvarmed naturligtvis afses att manskapet skall kvarstanna i tjänsten så länge som möjligt.

Om nu fasta brandkärer finnas blott i ett fåtal städer, hvarför skola då dessa vara uteslutna, när alla öfriga yrkesgrenar äro medtagna?

Det kan ej vara ett samhälle värdigt, att en brandkarl, som kanske i unga år kommit i ett samhälles tjänst, när han då blir gammal och orkeslös, ej vore värdig att komma i åtnjutande af pension.

När han i samhällets tjänst utslitit sin bästa kraft och kanske många gånger för samhället riskerat både lif och lemman, hvarför skall han då bortkastas som en gammal handske, medan andra stadernas arbetare och betjante erhålla en tryggad ålderdom?

Och ansluta vi oss, hvad pensionsåldern beträffar, till Hernösandskamraternas uttalande — 25 tjänste- och 50 lefnadsår samt Geflekamraternas, att förbundsstyrelsen uppsätter en skrivelse i pensionsfrågan till städernas ombud vid mötet i Stockholm i april.

För Karlstads brandmannaförening:

Dess styrelse.

Stockholms nya brandtelegraf.

Den alltiämt fortgående snabba utvecklingen af tekniken i allmänhet, och i synnerhet af dess mest moderna gren, elektrotekniken, har naturligtvis icke kunnat lämna ett så betydelsefullt område af den mänskliga verksamheten som eldsläckningsväsendet oberördt; tvärt om torde man med fullt skäl kunna beteckna senare tidens framsteg på detta område såsom mycket imponerande. Hvad särskildt

brandsignalväsendet beträffar, hafva fordringarna på snabbhet, effektivitet och tillförlitlighet under alla uppkommande förhållanden vuxit i hög grad. Brand-telegraf-system, som för 10 å 12 år sedan ansågos fullt moderna, brista i många afseenden inför de stränga fordringar, som numera ställas på detta viktiga hjälpmedel i kampen mot elden om lif och gods. Fordringarne äro naturligtvis i viss mån beroende af de lokala förhållandena, i synnerhet spelar städernas storlek en betydande roll, i det att system, som äro lämpliga för stora städer, icke alltid passa för mindre städer och tvärtom. Ock man får ofta af helt naturliga skäl, då det gäller mindre städer, pruta på de fordringar, som man eljest anser oeftergifliga.

Ett modernt, fullgodt brangsignalsystem bör uppfylla följande allmänna fordringar:

1). Ledningssystemet skall stå under permanent kontroll, så att felaktigheter i linier eller apparater omedelbart gifva sig tillkänna å stationen.

2). Systemet skall vara så anordnad, att äfven i händelse af felaktigheter på linierna ett allarm dock åstadkommer en fullt tydlig och förstäligen signal på stationen.

3). Alarmsignalen skall på stationen gifva

sig tillkänna på ett sådant sätt, att hvarje miss-tag vid dess tydning är uteslutet.

4). Systemet skall tillåta mottagande och rätta uttydandet på stationen af två, eller ännu hällre tre signaler, gifna samtidigt från hvilka brandskåp som helst.

5). Systemet skall lätt kunna kombineras med telefonanordningar, utan att därigenom dess tillförlitlighet i fråga om brandsignalering i minsta mån reduceras.

6). Allmänheten skall med minsta möjliga mått af instruktion kunna använda sig af systemet.

7). De tekniska anordningarne skola vara enkla och lättskötta samt i största möjliga mån strömbesparande.

8). Stationen skall vara försedd med sådana anordningar, att ett inkommet alarm med minsta möjliga tidsutdräkt kan fortskaffas till vederbörande befäl och man-skap.

På många platser i utlandet hafva under de senare åren brandtelegrafsystem blifvit införda, hvilka i afseende på uppfyllandet af ofvan uppställda allmänna fordringar kunna anses fullt tillfredsställande. Sådana system hafva konstruerats af bland andra Siemens & Halske, Mix &

Genest, C. C. Lorenz m. fl.

Något svenskt system med motsvarande egenskaper har dock hittills icke existerat, ej heller har något utländskt system af sådant slag förrän på allra senaste tiden kommit till användning inom någon svensk stad. Nyligen har emellertid firman L. M. Ericsson & Co i Stockholm i enlighet med af verk-mästaren och telegrafföreståndaren vid Stockholms Brand-kår Herr C. Norell, framlagda principer och i samråd med honom utarbetat ett brandtele-

Verkmästaren och telegrafföreståndaren vid Stockholms Brandkår C. Norell.

grafs-system, som i fråga om effektivitet, snabbhet och tillförlitlighet icke står något utländskt system efter, och som i fråga om en del detaljanordningar t. o. m. torde ega vissa företräden. Detta system har ock rönt den framgången att blifva antaget till utförande i Stockholm; en anläggning, som inom kort står fullt färdig.

För undvikande af missförstånd må här

för sig gamla, bepröfvade system kan dock ej ur säkerhetssynpunkt uppfylla alla de fordringar, som oöfvan anförts, utan måste därvid ett annat system, det s. k. hvilströmssystemet, komma till användning.

Utan att i detalj närmare ingå på de instrumentella anordningarne, vilja vi i korthet redogöra för, hur denna brandtelegraf ur säkerhetssynpunkt verkar.

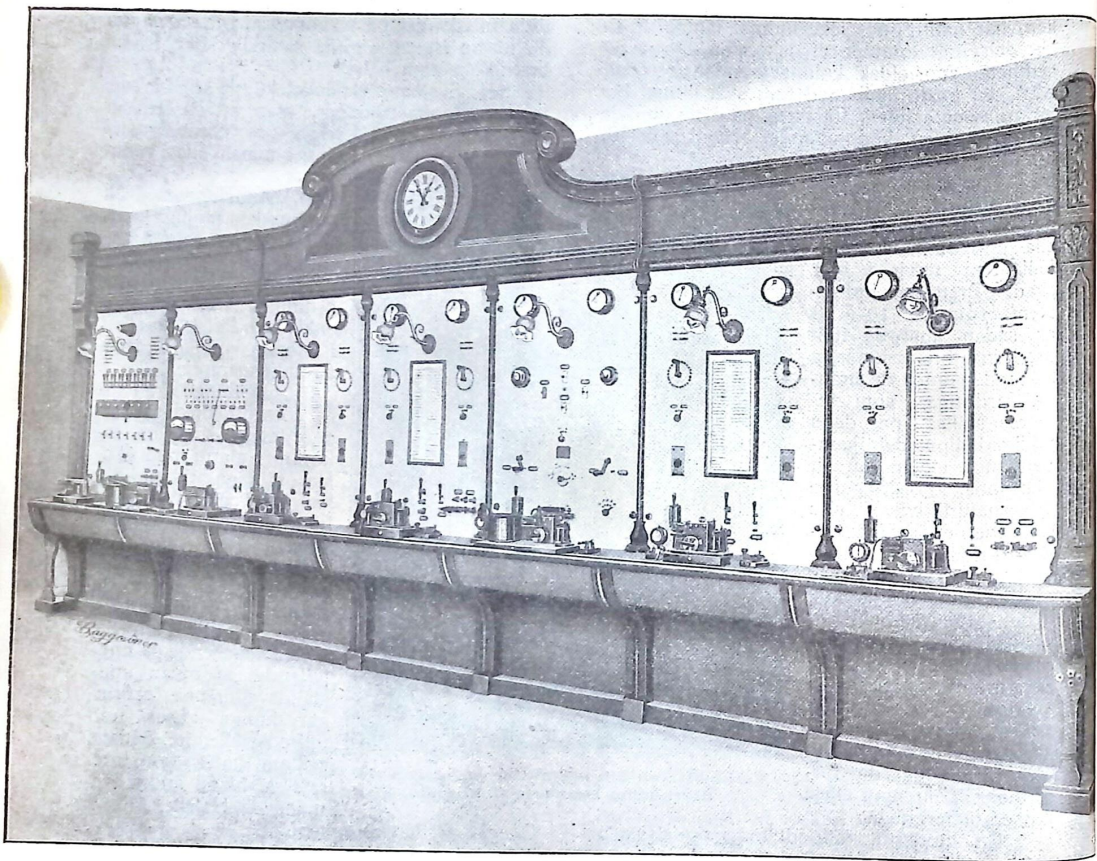

Fig. 1.

påpekas, att då i denna beskrifning talas om brandtelegrafsystem, menas endast sådana system, i hvilka samma ledning användes för två eller flera brandskåp.

Som känt är, användes i vårt land för närvarande hufvudsakligen brandtelegrafsystem med enbart s. k. arbetsström. Detta i och

Vid uppgörandet af detta system har utgått från den grund, att lösa kontakter i möjligaste mån borde undvikas i en brandskåpsslingas för en larmsignals införade verk-samma krets, och att där dylika kontakter måste förekomma, dessa äro underkastade en ständig kontroll af hvilströmmen. Afvenså har

tagits i betraktande, att de använda automatiska anordningarne (liniereläer o. d.), om de skulle af någon anledning vägra att fungera, ej kunna verka hindrande för en gifven larmsignals införande till stationen, om brandskåpsslingan i öfrigt är i normalt skick.

längs taflan äro uppställda 8 st. telegrafapparater, däraf 4 st. anslutna till de till hufvudstationen direkt ingående slingorna, en apparat gemensam för dessa slingor, 2 apparater genom klaffreläer och förbindelseledningar anslutna till 7 st. bistationer samt en reserv-

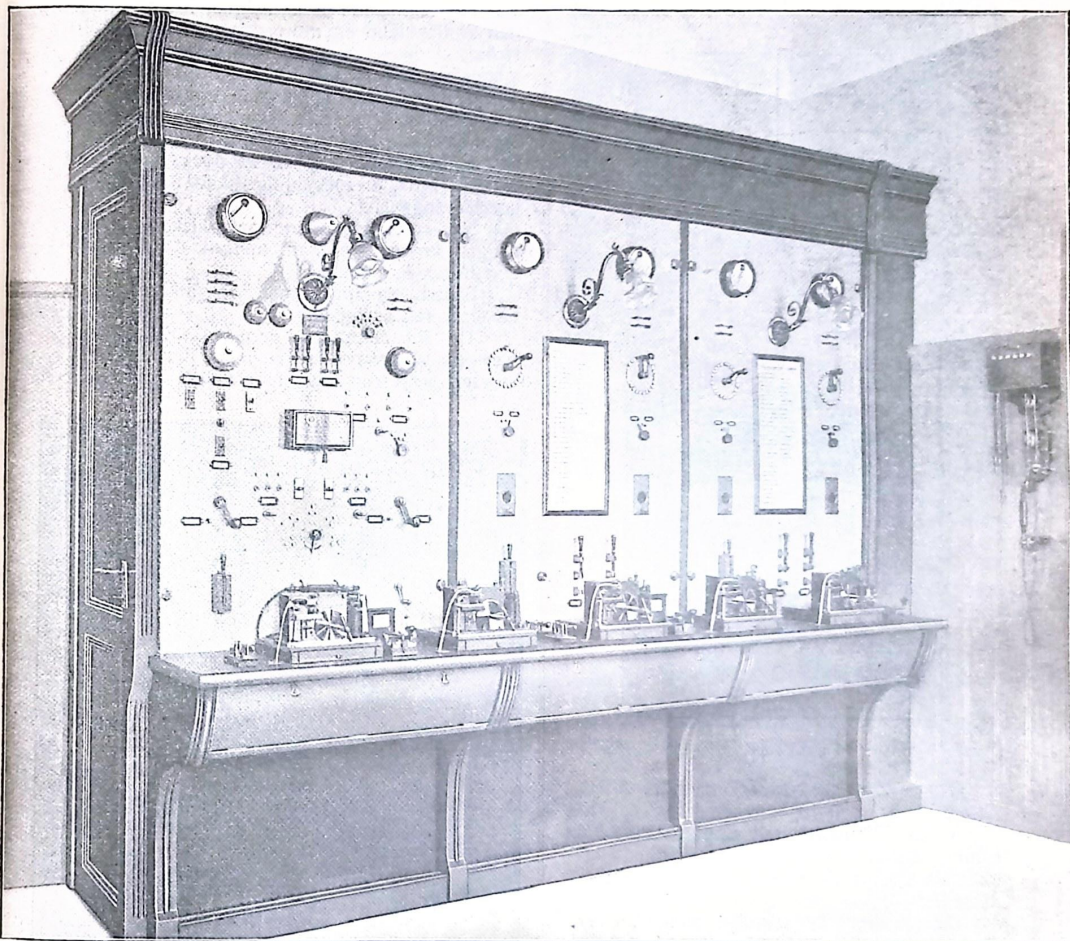

Fig. 2.

Den vid hufvudbrandstationen i Stockholm uppställda instrumenttaflan, (fig. 1) utgöres af 7 st. marmorfäلت upptagande brandskåpsslingorna och å hvilka fält erforderliga instrument och apparater för linie- och batterimätningar äro uppmonterade. Å ett bord

apparat. Å bordet äro dessutom uppställda 2 st. tidstämpelapparater, af hvilka den ena automatiskt — och den andra vid larmsignal inom stationen — å telegrafremsan angifves tiden för inkommen larmsignal.

Dessa tidstämpelapparater äro för-

bundna med ett elektriskt hufvudur, hvilket drifkraft utgöres af vanlig belysningsström. Driftkostnaden för ett sådant ur uppgår blott till cirka 30 öre pr år.

Utom dessa telegraf- och tidstämplingsapparater äro erforderliga telegraftangenter, galvanoskop och strömbrytare uppmonterade på bordet.

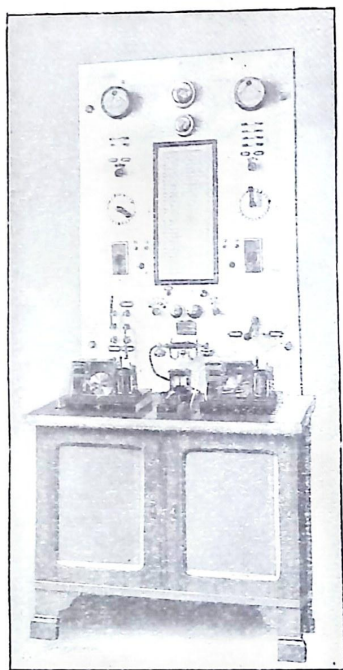

Fig. 3.

Till hvarje brandskåps slinga höra 2 liniereläer, 2 st. regleringsmotstånd för reglering af hvilströmmen, 2 milliampèremätare för samma ströms uppmätning, en jordledningsomkastare samt en undersökningstangent (se nedan).

Gemensamt för samtliga slingor, hvilka direkt ingå till hufvudstationen, äro på taflan uppsatta 2 st. larmklockor, hvaraf den ena (Morseklockan) är ansluten till telegraftangenterna och den andra (hvilströmsklockan) till liniereläerna.

I hvar och ett af taflans fält är äfven ett automatiskt ljusrelä anbringadt, hvilket ögonblickligen tänder den till fältet hörande elektriska glödlampan, så snart någon störning å

den till fältet anslutna slingan inträffar t. ex. vid larm, afledning, afbrott, telegrafering eller telefonering.

Fördelen med denna lusanordning är att telegrafisten ögonblickligen blir anvisad det fält och den telegraftangenter, som är under arbete.

För afgifvande af larmsignal inom stationen är uppställd en motorgenerator för växelström, hvilken medelst knifomkastare kan igångsättas från 4 olika platser inom telegraflokalen nämligen 3 å instrumenttaflan och en vid telefonvexeln. Till systemet är kombinerad fullständig telefonanordning mellan brandskåpen och stationen, hvilken dock, då denna ej är i bruk, är fullständigt skild från själva larmledningsnätet.

När systemet är i normalt skick, är hvarje slingas venstra reläklaff upplyft, då däremot den högra är nedfälld.

Säkerheten för larmsignals inkommande till stationen är 6-faldig.

1). *Då linien är i normalt skick*, inkommer en signal på såväl resp. fälts hufvudmorseapparat som den gemensamma apparaten.

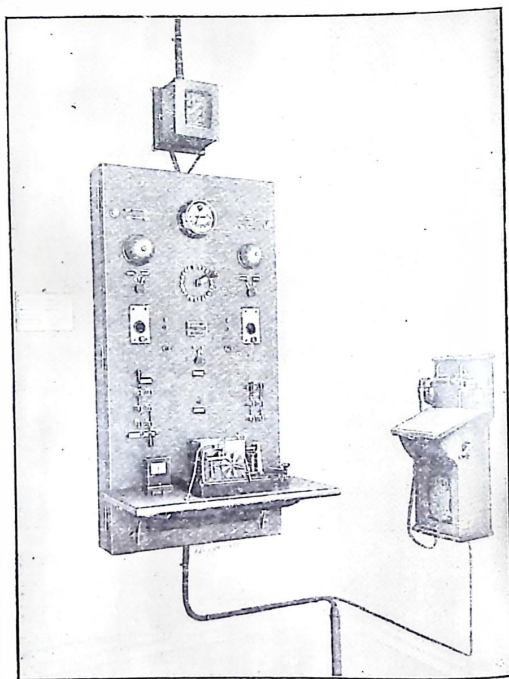

Fig. 4.

2). *Inkomma tvenne signaler samtidigt från ett fält*, upptages den ena signalen af hufvud- och den andra af den gemensamma apparaten.

3). *Vid afledning å en linie* omlägges en jordledningsomkastare och fältets bägge liniereläklaffar uppfällas, hvarigenom den felaktiga linien kan hållas under kontroll af hvilström.

Inkommer nu larmsignal, uppstår strömbrott i den del af linien, hvari det larmgivande brandskåpet är beläget och motsvarande liniereläklaff faller, hvarvid den därtill hörande telegrafapparaten upptager larmsignalen.

4). *Vid enkelt afbrott utan afledning å en linie* faller det venstra reläets klaff och af slingan har bildats 2 enkellinier utan hvilström — anslutna till hvar sin Morseapparat, den venstra delen till hufvud- och den högra till den gemensamma apparaten. Inkommer larmsignal, upptages denna på en af dessa apparater, beroende på, till hvilken liniedel det larmgivande brandskåpet hör.

5). *Om ett brandskåps jordledning är bruten*, inkommer en larmsignal å såväl hufvud-

Fig. 5.

Fig. 6.

som den gemensamma Morseapparaten i vanlig ordning, utan att några manipulationer å stationen behöfva företagas.

Anm.: Huruvida jordledningen i ett brandskåp är i tjänstbart skick, kan å stationen undersökas, vid larm eller profning af brandskåpen genom att den förut nämnda undersökningstangenten ett ögonblick nedtryckes. Fortsätter vid nedtryckningen en af de å slingan inkopplade apparaterna att skriva, är jordledningen hel, stannar däremot *bägge* apparaterna är jordledningen bruten.

6). *Om kortslutning af en slinga framför ett brandskåp* uppstår och larmsignal gifves från ett dylikt skåp, faller ej fältets reläklaff, men signalen upptages af den gemensamma Morseapparaten.

Vid larmsignal eller eljest vid hvarje rubbning å ett fälts slinga eller vid obehörigt afbrott i hvilströmmen gifva de omnämnda Morse- och hvilströmsklockorna signal, och upphöra dessa signaler ej, förrän systemet återställts i normalt läge eller, om vid fel å linierna, dessa omkopplats så, att de äro tjänstbara att mottaga larmsignaler. Systemet

tillkännager således själf, när de rätta manipulationerna utförts af telegrafisten, ty först då upphöra klockorna att gifva signal.

Som förut omnämndes, äro tvenne telegrafapparater uppställda å bordet för upptagande af larmsignaler från bistationerna. Dessa stationer äro genom dubbla kontrollinier anslutna till hufvudstationen.

Hvarje bistation är försedd med själfständig mottagningsanordning af larmsignaler från det till stationen hörande distriktets brandskåp. Dessa mottagningsanordningar utgöras af en mindre instrumenttafla (fig. 3) med 2 telegrafapparater och i öfrigt samma säkerhetsanordningar som vid hufvudstationen. Distriktets brandskåpslingor ingå således direkt till bistationen. Genom öfverdragnings öfverföras inkommande larmsignaler äfven till hufvudstationen, där de automatiskt tidsstämplas.

Med denna anordning af larmsignalernas öfverföring till hufvudstationen från bistationerna har gifvetvis den mest effektiva kontroll uppnåtts.

Å dessa kontroll-linier är äfven telefonförbindelse anordnad stationerna emellan.

Man kan sålunda från hvilket brandskåp som helst i staden komma i förbindelse med hufvudstationen eller annan station. Å hufvudstationen och Katarina station kan genom telefonvexel äfven samtal förmedlas mellan ett brandskåp och vederbörande befäls bostäder och expeditioner.

Det nämndes, att bistationernas taflor äro försedda med tvenne telegrafapparater och i öfrigt närmast lika med ett liniefält å hufvudstationens tafla. En afvikelse härifrån är dock gjord, i det att vid en af de mindre bistationerna, Värtans station, till hvilken blott ett fåtal skåp ingå, är en tafla af polerad ek (fig. 4) med blott en telegrafapparat, ett regleringsmotstånd och en milliampèremätare uppmonterad. Säkerheten för larmsignals inkommande till denna station är i öfrigt densamma som vid de öfriga bistationerna, blott med den skillnad, att tvenne larmsignaler ej kunna automatiskt intagas, utan måste detta ske för hand genom att helt enkelt växelvise upplyfta och nedfälla de bägge linierelärerna.

Elektricitetskällorna utgöras af primära batterier. Hvilströmmen uttages från torleem af Rylander & Rudolphs i Stockholm tillverkning. Till följd af att systemet kräver en jämförelsevis svag kontrollström (mellan 15 och 20 milliampère), möjliggöres användandet af dylika kraftkällor, hvarföre driftkostnaderna blifva jämförelsevis ringa. Systemet lämpar sig således med största fördel äfven för orter, där accumulatorström ej kan erhållas. Arbetsströmsbatterierna utgöras af

våtelement. Bägge slagen batterier äro dubbla och så anordnade, att under det att ena hälften är i arbete, den andra får hvila. I regel växlas batterierna en gång på dygnet.

I fig. 2 är instrumenttaflan vid Katarina station framställd. Fig. 5 och 6 visa ett brandskåp slutet och öppet med telefonanordning. Det inre brandskåpet, hvilket förut använts vid den gamla telegrafen, har i och för det nya systemet ombyggt af Aktiebolaget L. M. Ericsson. Det yttre skåpet af lackerad gjutjärn och stålplåt är helt och hållet nylevererat af samma firma.

För larmsignals gifvande är å den öfre dörrrens framsida ett af en glasruta skyddadt handtag anbringadt. Genom att, sedan glasrutan sönderslagits, utdraga detta handtag, påverkas en inuti skåpet befintlig häfarm, hvilken i sin ordning påverkar igångsättningsmekanismen i brandskåpets inre.

Den undre delen af skåpet innesluter en fullständig telefonapparat med batteri.

Förbundsangelägenheter.

Svenska Brandmannaförbundets Herrar delegerade och styrelseledamöter

kallas härmed till årsmöte i Norrköping den 29 och 30 dennes.

Styrelsen sammanträder dagen före (den 28) kl. 5 e. m.

Samling sker å Brandstationen kl. 10 f. m., då fullmakter aflemnas till förbundets sekreterare, hvarefter sammanträdet öppnas kl. 10,15 f. m. Här- efter vidtaga förhandlingarna i enlighet med nedanstående föredragningslista och vid mötet antagen dagordning.

Som föredragningspunkterna äro många och en del af stor vikt, vore det af betydelse, om Herrar mötesdeltagare i sina resp. afdelningar dryftat frågorna, samt i största möjliga utsträckning hade skriftliga yttranden öfver desamma. Härigenom vunnas tid som kunde användas till studier vid Brandkåren och blefve då vinsten af vårt sammanträde betydligt större.

Föredragningslista:

I.

- a. Val af funktionärer i enl. med § 11;
- b. Föredragning af styrelseberättelsen;
- c. d:o » föreg. allm. mötes protokoll;

- d. Föredragning af revisorernas berättelse;
- e. Ansvarsfrihet för förvaltningen.

II.

- a. Styrelsens rapport ang. tidskriften;
- b. Musei-nämndens rapport;
- c. Stipendiefonden, rapport af ordf. och v. ordf.

III.

Behandling af bordlagda frågor.

- a. *Från Karlstads Bmf.:* Ang. de olika brandkårernas aflöningsförhållanden.
- b. *Från Norrköpings Bmf.:* Ang. föreläsningar och facklitteratur;
- c. *Utskottet:* Reducering af styrelsen fr. 8 till 4 ledamöter.

IV.

Motioner:

- a. *Från verkställande utskottet:* Hvad bör göras för att ernå största möjliga tillslutning till förbundet;
- b. Utredning ang. kommunernas ersättningskyldighet vid iråkade olycksfall under tjänstetiden;
- c. Om fasta fridagars införande;
- d. Om enhetlig uniform;
- e. Förslag till förbundsmärke;
- f. Diskussion öfver och uttalanden om fördelen af vanl. brandposters inläggande å husgårdarne.

V.

Styrelsens utlåtande öfver förslag till reglemente för »Svenska städers pensionskassa» jämte från resp. lokalafdelningar inkomna yttranden i samma fråga.

VI.

Från Karlstads Bmf.: Att i tidskriften måtte intagas namn och adress på lokalafdelningarnes sekreterare.

VII.

Från Gefle Bmf.: Är det önskvärdt att de militära titlarna vid landets brandkårer afskaffas?

VIII.

Från Vesterås Bmf.: Att revisionsberättelsen bifogas årsmötets protokoll. Att protokollet senast 2 månader efter årsmötets hållande tillställas lokalafdelningarne. Om skiljande af stipendiefonden från öfriga kassor.

IX.

Från Sundsvalls Bmf.: Förslag om ändring af tiden för årsmötets hållande.

X.

Styrelsens budgets-förslag för år 1911.

XI.

Val af styrelse och revisorer i enl. med § 16.

I tur att afgå äro: Ordföranden Öfverbrandm. Klaes L. Carlsson, Göteborg.

Ledamöter: Brandsergeant P. A. Nilsson, Norrköping, Brandmästare R. Reinche, Gefle, vice d:o A. W. Svensson, Alingsås.

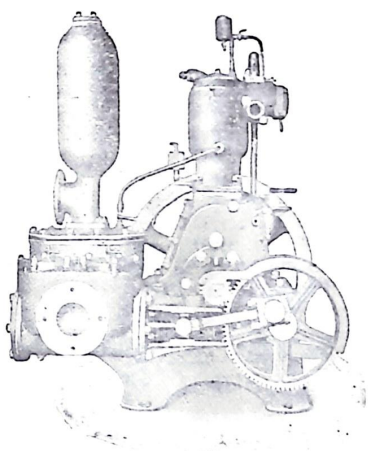
Suppleanter: Brandsergeant C. A. Söderlund, Sundsvall.

Dessutom väljes 2 revisorer och 2 revisorssuppleanter.

Ordföranden.

Mötesdeltagare

uti Svenska Brandmannaförbundets årssammanträde, som afhölls i Norrköping under April månad 1910, hvilka önska rum i förväg beställda, torde därom snarast göra anmälan till brandsergeanten P. A. Nilsson, Norrköping.

Motorsprutan "MERIT"

== 5 hkr. ==

Lättskött och absolut tillförlitlig.
Drifkostnad: c:a 25 öre pr timma.

Uppfordrar 600 lit. vatten pr minut med en 25 met. vågrät, 20 met. lodrät stråle.

C:a 4 minuter för igångsättning.

A.-B. Fredr. Wagner.

Motorafdelningen.

Göteborg.

Stockholm.

Malmö

Upprop

om insamling af museiföremål för Svenska Brandmanna-Förbundets Brandkårs-museum i Göteborg.

Sedan »Svenska Brandmanna-Förbundets Brandkårsmuseum i Göteborg» nu bildats och Göteborgs Brandkårs Kamratförening enligt uppdrag af Förbundet utsett en Museinämnd att handhafva och ordna museets angelägenheter och insamla museiföremål, få undertecknade, som hedrats med detta uppdrag, härmed rikta en vördsam anhållan till brandkärer och kommuner, konstruktörer, tillverkare och försäljare af all slags brandattiralj, institutioner och enskilda personer öfver hela landet, som ägna saken något intresse, att skänka och tillsända museet utställningsbara föremål.

Fastän ännu inte frågan om en passande utställningslokal för museet hunnit ordnas, ehuru godt hopp förefinnes om densammans snara lösning, hafva vi dock tills dess lyckats åstadkomma ett bra förvaringsrum, hvarest de oss tillsända föremålen under tiden kunna ordnas och förvaras.

För vidtagandet af anordningar inom den evt. blifvande utställningslokalen, vore det synnerligen önskvärdt, om museiföremålen blefve oss tillsända snarast möjligt.

Uti museet afses att utställas och förvaras all slags mindre skrymmande brandattiralj från såväl äldre som nyare tid, modeller, ritningar, afbildningar och fotografier öfver brandstationer, brandmateriel och dylikt, samt alla slags förordningar, reglementen och instruktioner m. m., som röra brandväsendet.

Då vi äro förvissade om, att någon brist på sådana föremål rakt inte förefinnes och då ett dylikt museum därjämte blir af rätt stort värde för alla brandmän och för alla dem som äro intresserade af brandväsendet och dess utveckling, våga vi hoppas på ett mycket godt resultat af denna vår framställan.

Jonsnereds Fabrikers

Aktiebolag

GÖTEBORG

rekommenderar sina tillverkningar af sprut-slangar af prima kvalitet.

Föremålen torde afsändas under adress: Öfverbrandmästare Erik Blomgren, Gustaf Adolfs Torg 4, Göteborg.

Göteborg i April 1910.

För Svenska Brandmanna-Förbundets Brandkårsmuseum i Göteborg:

ERIK BLOMGREN.

C. A. Carlsson. Klaes L. Carlsson.

Redovisning

öfver tecknade bidrag för åstadkommande af ett brandkårsmuseum i Göteborg:

I Göteborg:

Förut redovisade kr. 522: 50.

Hj. Jernstedt, kr. 2: —, A. Nilsson, kr. 5: —
Lundby Skönfärgeri och Kemiska Tvättinrättning gm Hj. C., kr. 5: — Aktiebolaget Exploatör, kr. 5: —, Hj. Lundbom, kr. 2: —, Gbg's Lerkärlsfabrik, kr. 5: —, A.-B. Nils R. Parelus, kr. 10: —, A.-B. Strömman & Larsson, kr. 10: —, O. F. Granlund gm Svensson, kr. 2: —, N. Hilliard, poliskommissarie, kr. 3: —, O. N. Molin, Polisöfverkonst., kr. 2: —, 276 Carl E. Johansson, kr. 1: —, 252 E. Skantz, kr. 1: —, 253 Linder, kr. 1: —, 255 N. H. Norin, kr. 1: —.

Summa kronor 577: 50.

Från andra platser:

Förut redovisade kr. 55: 50.

(Fortsättning.)

Tillsammans kronor 633: —

Innehafvare af teckningslistor ombedes, att i och för redovisning snarast insända dem till någon af ledamöterna i

MUSEINÄMNDEN.

Prenumerera!

på

Svensk Brandkårs-Tidning.

Annonsera!

uti

Svensk Brandkårs-Tidning.

Gynna!

Svensk Brandkårs-Tidning.

Eldsvådor.

Stockholm.

Eldsvåda på Hasselbacken — En fotogéntank hotad. Vid 2-tiden på middagen den 1 mars alarmerades brandkåren ut till Hasselbacken, där eld uppkommit i maskinhuset, som levererar ström för elektrisk belysning.

Uti en lufttrumma af trä från maskinrummet hade dragits ett rör från en kamin. Trumman hade fattat eld och vinden stod i lågor då brandkåren ankom. Uppe på vinden var placerad en plåttank med fotogén för maskinens räkning och faran för explosion var således öfverhängande.

Med två slangledningar lyckades man dock inom kort blifva herre öfver elden innan någon vidare olycka inträffat, och kunde brandkåren efter $\frac{1}{2}$ timmas arbete återvända.

Eldsvåda i Stockholms jästfabrik. Vid half 6-tiden på morgonen den 24 mars uppstod vid Stockholms jästfabrik på Söder en eldsvåda, som till en början såg ganska hotande ut, men tack vare brandkårens raska ingripande afvärjdes, innan den hann anställa någon större förödelse.

I andra våningen är inrymd en torkria, i hvilken vid tillfället förvarades ett större maskupplag. Här brann det vid brandkårens ankomst rätt friskt i stora partier af drifven. Maskupplaget brann så godt som fullständigt upp, men däremot blefvo väggar och tak ganska lindrigt ramponerade. Det kan anses för gifvet, att elden uppkommit genom själfantändning.

Hotande vindseldsvåda. Till följd af kortslutning i de elektriska ledningarne uppstod vid 4-tiden på e. m. annandag påsk en hotande eldsvåda på vinden af huset N:o 2 Södra Blasieholmshamnen. Elden upptäcktes af förste brandlöjtnant Borgenstierna, hvilken tillfälligtvis gick där förbi.

Brandkåren alarmerades, utlade genast efter framkomsten tre slangledningar, med hvilka elden inom $1\frac{1}{2}$ timma släcktes. Som husets läge är mycket öppet, kunde elden inakttas från skilda platser, hvarför ofantliga människomassor inom kort samlade sig, med spänning följande brandkårens kamp mot den röda hanen.

Göteborg.

En hotande eldsvåda utbröt på aftonen den 7 mars i Göteborgs skeppsfourneringsaffär i sydvästra hörnet af Magasinskvartaret. När brandkåren kl. 10,55 kom till platsen stod hela lokalen i flammor. Elden rasade i oljor, blånor och tjär-dref med sådan våldsamt att två slangledningar genast måste utläggas. Efter att ha fått riva en del af taket till öfre våningen lyckades brandmanskapet komma åt eldhärden. Vid 12-tiden var el-

den släckt, men vaktmanskapet posterade under natten. Eldens uppkomst är obekant.

Jönköping.

Fabriksbrand. Den 30 mars kl. 6,25 e. m. alarmerades brandkåren samtidigt genom telefon och och medelst brandskåp för eldsvåda uti A.-B. Ståltorps gjuteri- och mek. verkstad, beläget i stadens sydöstra utkant.

Brandkåren utryckte med två redskapsvagnar, en ångspruta och slangkärra.

Vid framkomsten till eldstället slogo lågorna ut genom tak och fönster till förtennare- och sliperi-verkstaden. Det dröjde ej heller många ögonblick innan elden spridit sig till det med nämnda afdelningar sammanbyggda gjuteriet.

Genast utlades två slangledningar från hvar sin brandpost, belägna på ett afstånd af omkring 400 meter från eldstället, hvarjämte en ångpump tillhörig Junibro ask- och lädfabrik sattes i gång och en slangledning på omkring 300 meter drogs till eldstället. Ångsprutan behöfde icke tagas i anspråk.

Vid 7-tiden kunde brandkåren anse sig vara herre öfver elden, som då alldeles förstört förtennare- och sliperi-verkstaden samt ramponerat taket och en del inventarier i gjuteriet.

Kl. 8,15 var släckningen fullbordad så att hufvudstyrkan kunde hemrycka, kvarlämnande manskap jämte en slangledning för eftersläckning tills vid 11-tiden.

Elden antages hafva uppkommit genom ett varmgånet axellager.

Skadan beräknas till omkring 10,000 kr.

S.

Falkenberg.

Eldsvåda i boningshus. Uti direktör A. Torstenssons hus i Falkenberg utbröt den 8 mars på aftonen en eldsvåda, som svårt ramponerade den öfra våningen, medan den nedra skadades genom vatten. Huset var såväl nyrestaurerad som nymöbleradt. Huru elden uppkommit vet man ej.

Sundbyberg.

Eldsvåda i fabrik. Vid $\frac{1}{2}$ 2-tiden den 2 mars på middagen utbröt eld i "betshuset" vid Aladins fabrik i Sundbyberg. Elden var synnerligen hotande, men släcktes inom kort af köpingens brandkår.

Landsbygden.

Fabriksbrand. Brukspatron Sven Johnssons spinneri- och färgerifabrik samt kvarnverk i Hallaryds socken i Småland nedbrann natten till den 4 mars i grunden. Både lager och inventarier blefvo lågornas rof. Antagligen hade elden uppkommit genom ett varmgånet axellager.

En tvåvåningsbyggnad nedbrunnen.

Den 16 mars utbröt eld i bostadsbyggnaden vid lägenheten Lorensberg i St Johannis socken i Östergötland. Huset, som var uppfördt i två våningar, nedbrann till grunden. Största delen af lösöret räddades. Elden har förorsakats af soteld. Byggnaden var försäkrad.

Nedbrunnen hushållningsskola.

Rimforska kvinnliga landthushållningsskola med lärosalar och elevernas bostadsrum nedbrann natten till den 19 mars till grunden. Husmodersstugan samt ladugården jämte något lösöre räddades.

Man har konstaterat, att fel i rökgångarna varit orsaken till eldsvådan.

Byggnaderna voro försäkrade för 32,000 kr, och lösöret för 15,000 kr. Lärarinnor och elever hade också försäkradt, som det uppgifves för 500 kr. pr. person.

Nedbrunnen järnvägsstation.

Den 23 mars kl. 2 f. m. nedbrann Skattungbyns järnvägsstation jämte det med stationen sammanbyggda godsmagasinet till grunden. Räkenskaperna och värdehandlingar räddades delvis.

Elden började ofvanför öfre våningen, som bebos af stationsinspektoren, hvilken jämte kontorsbiträde och hushållerska med knapp nöd räddades.

Hela deras lösöre blef lågornas rof. Det var lågt försäkradt.

Brunnen mangårdsbyggnad.

Vid middagstiden den 23 mars utbröt eld i en gård i Boka by i Hellestad i Östergötland. Mangårdsbyggnaden nedbrann till grunden, medan angränsande byggnader räddades. Elden uppkom därigenom att gnistor från skorstenen antänd taket, hvars tegelpannor varit bristfälliga.

I utlandet.

Jassi (Rumänien) 4 febr.

I ett väfveri utbröt eld, som spred sig med stor hastighet till en mängd närliggande byggnader. Militär tillkallades för att biträda vid släckningsarbetet. Sammanlagt nedbrunno 96 hus. Flere brandsoldater och 22 andra personer singo farliga brännsår. En mängd stölder föröfvades under branden.

Lissabon 10 febr.

Under ett karnevalståg uppkom eld uti en med papper och bomull dekorerad jättestor fästvagn, uti hvilken 13 flickor befunno sig. Trots hastig hjälp blefvo alla flickorna svårt förbrända. Sannolikt hade elden anlagts af en svartsjuk ung man.

Saft Gueidana (Egypten) 15 febr.

En stor eldsvåda ödelagt nära 500 hus. 10 människor omkommit.

Oakland (Kalifornien) 17 febr.

Genom explosion förstördes krutverket i San Lorenzo. 20 människor omkommo.

Tromsö 23 febr. Ett boningshus i Nordreisen nedbrunnit. En hustru med två döttrar, 15 a 20 år, samt ett spädt barn blefvo innebrända.

Callao (Peru) 23 febr. Under pågående föreställning i en kinematografteater utbröt eld, hvarvid 50 personer omkommo.

Bombay 28 febr. Stor eldsvåda uti korn- och oljelager. Skadan anslogs till öfver 2 millioner kronor.

Bergen 2 mars. Eld utbröt i Bergens textilfabrik som ligger i Aarstad utanför staden. Elden grep hastigt omkring sig, och fabriken nedbrann på mindre än en half timme. Lågorna voro så väldiga, att de slog öfver Aarstadsälven och antände en schoddyfabrik, som efter en knapp kvartimme äfven var nedbrunnen. Äfven textilfabrikernas arbetarebostäder antändes, men blefvo räddade. Fabrikerna voro försäkrade. Den anställda skadan anslogs till 200,000 kr.

Noble (Indiana) 8 mars. Vid en explosion i en stärkelsefabrik omkommo 8 personer och 17 skadades svårt.

Geneve 7 mars. I ett bensinupplag här hade eld utbrutit. Ett stort bensin- och fotogénförråd exploderade med stark knall. Den brinnande oljan flöt i breda strömmar ut på de närgränsande gatorna och förvandlade dessa till riktiga eldhaf.

Swieciez (Galizien) 11 mars. Byn här fullständigt ödelagts af eld. En hel familj, bestående af 7 personer, räddade sig ut genom fönstren, men sprungo därefter åter in i huset för att söka rädda sina pengar och omkommo samtliga.

Konitz (Mähren) 14 mars. Vid en eldsvåda nedbrunno 17 hus, 4 människor funno därvid sin död i lågorna.

Petersburg 13 mars. Under en eldsvåda här omkommo 7 personer, af hvilka 5 slog ihjäl sig, då de skulle hoppa ut genom fönstren från femte våningen. Brandkåren lyckades till lifvet återkalla 6 personer, som påträffats halfkväfda af rök.

New York 19 mars. Till följd af en explosion utbröt eld uti en 10-våningar hög fabriksbyggnad. 800 fabriksflickor räddades af brandkåren. En arbeterska hoppade ned på gatan från 3:dje våningen och slog ihjäl sig.

Jokohama 21 mars. En fruktansvärd eldsvåda här har förstört 500 hus och gjort 3,000 människor husvilla.

Friedland (Mecklenburg) 23 mars. En häftig eldsvåda här i den närbelägna kyrkbyn Sandhagen ödelagt 10 byggnader.

Chicago 25 mars (Långfredagen). En stor eldsvåda hemsökte långfredagen Chicago, i det varu-

magasinet Fish & Co. vid Wabash Avenue i grunden nedbrann. Femton i magasinet anställda personer omkommo i lågorna, under det ett 30-tal blefvo så svårt brända, att man har föga hopp om deras vederfående. Offrens antal är dock sannolikt ännu större, då en mängd köpare befunno sig i lokalerna. Ehuru långfredagen är helgdag i Chicago, äro dock affärer af detta slag öppna, och då elden utbröt vid middagstiden, var den tio våningar höga byggnaden fylld af folk. Elden spreds otroligt fort — efter få minuter var hela byggnaden från tredje våningen, där elden uppstod, ett haf af flammor. Genom hisstrummorna sköto täta eldpelare upp, och de olyckliga, som befunno sig i de öfra våningarna, syntes förlorade. Förtviflade trängdes de vid fönstren — många hoppade i sin skräck ned på gatan, där de blefvo liggande med krossade lemmar.

Varuhuset nedbrann, som sagdt, till grunden. Äfven till kringliggande byggnaderna kastade sig lågorna, ramponerande dem våldsamt.

Budapest 28 mars. I Oekorito i komitetet Szilagy utbröt i går afton eld i ett till platsens hotell hörande vagnsskjul, där en danstillställ-

ning var anordnad. Under den panik, som därvid uppstod, blefvo många människor nedtrampade och begrafna under taket, då huset instörtade. Antalet omkomna anslås till omkring 400 och antalet skadade till 100.

Den öfverfyllda lokalen, där balen ägde rum, var ännu prydd med granris från en föregående fäst och var upplyst med papperslyktor med brinnande ljus. Salens enda dörr var låst, för att ingen skulle komma in utan biljett.

Fästen var i full gång, då en grangren kom i brand. Elden spred sig med stor hastighet och en våldsam panik uppstod. Under försöken att rädda sig, störtade människorna öfver hvarandra, för att komma fram till dörren. Elden spred sig ända tills huset sammanstörtade.

Förkolnade lik lägo i högar, och från ruinerna hördes de sårades jämmer. I trakten finnes knappast en by, som icke beröres af olyckan. Många sårade lyckades komma ut i det fria, men föllo där medvetlösa omkull. Läkare anlände från alla håll för att hjälpa de sårade.

Elden var uppenbarligen anlagd.

Svenska Brandchefsföreningens 1:sta årsmöte.

Grupp af deltagarne uti Svenska Brandchefsföreningens 1:sta årsmöte i Göteborg den 15, 16 och 17 Mars.

Svenska Brandchefsföreningen afhöll den 15, 16 och 17 sistlidne mars sitt första årsmöte å brandkårens hufvudstation i Göteborg. Till mötet hade denna tidnings utgivare nöjet motaga officiell inbjudan. Som möteslokal hade brandkårens gymnastiksal särskildt dekorerats och iordningställt. På brandstationens gård hade uppförts ett större tält, uti hvilket en del firmor och enskilda anordnat en mycket in-

tressant utställning af brandredskap o. d., hvarjämte en utställning af olika slags brandtelegrafapparater förekom uti en del af redskapshallen.

Mötet var besökt af 54 medlemmar, däraf 3 från Finland och 1 från Danmark — jämte ett antal försäkringstjänstemän m. fl.

Sammanträdet öppnades kl 10,30 fm. af föreningens ordförande, Brandchefen i Göteborg kapten Elof Tegné, som i ett anslående

tal hälsade de närvarande välkomna och framhöll betydelsen af föreningens tillkomst.

Kapten Tegnér utsågs att leda mötets förhandlingar.

Sedan föreningens sekreterare Brandchefen i Kalmar kapten R. Stridbeck lämnat meddelanden angående några föreningsangelägenheter, öfverlämnades ordet till Professor A. W. Cronqvist, som i ett längre föredrag redogjorde för de under utarbetning varande förslagen till förordning angående eldfarliga vätskor och explosiva varor.

Beträffande de eldfarliga vätskorna har i förslaget säkerhetsgränsen höjts från 40 till 56 grader. En utvidgning i förvaringssättet förordades vidare i riktning mot cisternsystemet; hittills har man hufvudsakligen använt sig af magasin och källare. Cisterner äro utmärkta förvaringsplatser, så vidt de endast placeras på rätt plats. Som lämpliga sådana anses vidare sprängda berghål, grufvor, förvaringshus af bleck, jordhålor etc. Endast ett slag af förråd och upplag skulle enligt förslaget få finnas, men däremot kunna betydligt utvidgas. För upplag med öfver 2,000 fat måste särskild vakt anställas. Förråden få icke läggas under trappor och gångar för att icke hindra passagen. Tal. uttalade önskvärdheten af att särskilda petroleumupplag bli koncentrerade i de större samhällena.

Utredningen rörande de explosiva varorna hade dagen förut öfverlämnats till k. m. t. Hufvudtänkegången i förslaget är att allt hvad som har explosiv karaktär bör föras in under förordningen. Komitén, hvilken bestått af professor Cronqvist, disponenterna Floman och Brunnberg, handl. Siverz och polismästare Hintze, föreslår följande klassificering af de explosiva varorna: första gruppen dynamit, tändhattar, samt krut etc; andra gruppen de täta krutsorterna, exempelvis arméns krut, modell 1904; tredje gruppen ammunition för handgevär, lek-saker etc,

Efter föredraget, för hvilket vi här endast kunnat antydningssvis redogöra, visades ett antal skioptikonbilder.

Ute på brandstationens gård demonstrerade sedan ingenjör Oscar Henriksson, Malmö, några explosionsfria kärl, hvilka tydligen måtte ha god framtid för sig.

Sedan en timmas rast hållits för intagandet af lunch, samlades deltagarna ånyo kl. 2 e. m.

Brandchefen i Gefle, Major von Malmberg, höll då föredrag öfver ämnet: "Är brandstaden för rikets städer i behof af omarbetning och i hvilka hänseenden?"

Föredraget föranledde ingen diskussion.

Brandchefen löjtnant Gust. Braun, Helsingborg, förevisade och beskref olika slags belysningsmateriel såväl för brandfordon som för eldsläckningsarbetet. Under föredraget, som hölls i det utställningstält, som rests inne på brandstationens gård, demonstrerades en ganska ny belysningsanordning medels s. k. acetongas. Denna gas erhålles från en behållare, som kan vara fastsatt under redskapsvagnens förställare; bland andra fördelar med denna gas må anföras, att lågan är svår att släcka ut och att gasen erhålles ganska billigt. För en vanlig strålkastare är t. ex. gasätgången 12 öre pr timme.

Efter detta föredrag höll Major von Malmberg föredrag om brandsyner.

Härefter besågo mötesdeltagarna brandstationens lokaler och redskap m. m. under ledning af brandbefälet.

Kl. 6 e. m. samlades deltagarna till en subskriberad middag å Palace Hôtel, hvilken fortgick under angenämaste stämning.

Andra mötesdagens förhandlingar inleddes af Brandchefen i Sundsvall, kapten G. Hellgren, med ett instruktivt föredrag om brandtelegrafer, illustrerat af grafiska bilder. Härefter demonstrerades de i brandkårens redskapshall utställda nya brandtelegrafsystemen.

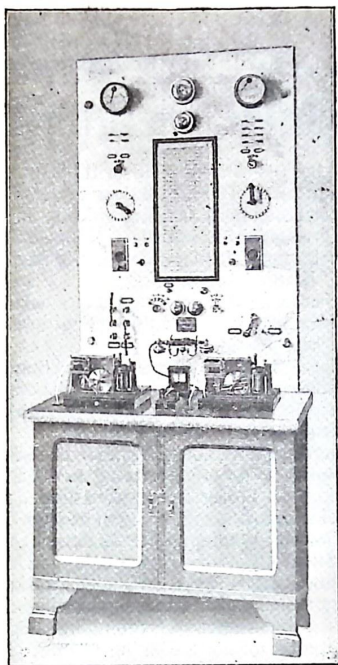
På brandstationens gård afprovades därefter några eldsläckningsapparater, Minimax, Kustos, m. fl., hvarefter gruppfotoografering af mötesdeltagarna ägde rum.

Sedan nu förhandlingarne efter lunchrasten återupptagits höll brandchefen i Norrköping, R. Mossberg, föredrag om eldsvådor i kolupplag, deras släckande och åtgärder mot deras uppkomst.

Därefter redogjorde Öfverbrandmäst. Klaes L. Carlsson, Göteborg, för slangars profning, skötsel och reparation, hvarefter på brandstationens gård uppvisades olika slags slangreparationer. Denna förevisning åsågs med intresse.

Likaledes med stort intresse åsågs en uppvisning genom modell af Ingenjör Axel Bålströms (firman Ramberg & Bauer) eldsläckningsanordning för teatrar, hvilken anordning som bekant finnes uppsatt å såväl Stora Teatern som Folkteatern i Göteborg.

Tolkningen af paragraf 48 i städernas allmänna brandstodsbolags reglemente blef därpå föremål för öfverläggning. Ärendet inleddes af brandchefen i Kalmar, R. Stridbeck, som skarpt gick till rätta med bolaget i fråga för dess sätt att verkställa inspektion af brandväsendet i städerna. För närvarande ansåg sig bolaget med stöd i denna paragraf ha rättighet att för undersökning om brandkårens

Brandsignalapparater

af modernaste, mest fulländade och pålitligaste system, tillverkas och försäljas af oss.

Leverantörer till bl. a. Stockholms Brandkår samt de flesta städer och större samhällen i Sverige och Finland.

Kostnadsförslag med erforderliga detaljer lemnas beredvilligt.

Aktiebolaget
L. M. ERICSSON & C:o,
Stockholm.

tjänsteduglighet oförberedt slå alarm. Talaren betvivlade, att bolaget verkligen vore berättigadt att förrätta sådan inspektion; därmed skulle ju följa, att äfven andra bolag kunde göra anspråk på samma rättighet.

Major von Malmberg, Gefle, framhöll i den följande diskussionen, att det i städernas brandordning uttryckligen var angifvet att endast brandchef fick slå alarm i mönstrings-hänseende och ansåg att uttrycket "undersökning" i brandstadgan ej vore identisk med inspektion.

En brandsinspektör, som var närvarande vid mötet, upplyste om att Städernas allmänna brandslotsbolag stödde sin inspektionsrätt dels på paragraf 48 i det fastställda reglementet, dels på tillstånd af de lokala myndigheterna.

Det följande meningsutbytet gaf vid handen, att allmän ovilja mot brandslotsbolagets inspektionsrätt rådde bland brandcheferna. En talare ansåg en dylik alarmering straffvärd, och en annan ansåg det oförsynt af bolaget att vilja göra anspråk på denna rätt, då det icke lämnade något som häst bidrag till städerna för ordnande af deras brandväsande.

Mötet bemyndigade styrelsen att på grund af den förda diskussionen afatta ett resolutionsförslag i frågan, som skulle behandlas sista dagen.

Brandchefen i Helsingborg, Löjtnant Gust. Braun, höll därefter ett synnerligen intressant och med skioptikonbilder belyst föredrag om teatrar anordnade med afseende å eldsläckning.

På aftonen hade Brand- och Lifförsäkrings-aktiebolaget Svea inbjudit en stor del af Brandchefsföreningens medlemmar m. fl. till middag å Palace Hôtel.

Medan denna middag intogs, finga vi ett godt tillfälle att taga del af utställningen, hvar för det kanske vore lämpligt, att något litet tala om den.

Ludvigsbjergs Werkstadsaktiebolag hade utställt en liten ångspruta med 900 minutilters kapacitet. Sprutan var försedd med vagnslyktor i hvilka gasackumulatorer voro apterade. Dessa voro tillverkade af Svenska Aktiebolaget Gasackumulator i Stockholm, som äfven hade en intressant utställning af lyktor och strålkastare. Aktiebolaget S. Henrikssons sprutfabrik i Stockholm utställde en bensinmotorspruta

med 400 minutt liters kapacitet, hvilken tilldrog sig utställningsbesökarnes särskilda intresse. Den kan lätt transporteras af manskap eller hästar, kan ögonblickligen igångsättas utan påeldning, uppvärmning eller dylikt, kan igångsättas af hvem som helst som varit med om saken en gång, är driftsäker äfven i regn, blåst och kyla samt kan äfven pumpas af manskap om det af någon anledning skulle påfordras. Sprutan skakade dock alldeles för mycket under det den arbetade. Priset för den utställda sprutan var 3,500 kronor. Firman Ramberg, Bauer, Göteborg, hade utställt ständrör, strålrör och kopplingar samt modell till regnapparater för teatrar. Jonsereds Fabrikers A.-B. visade en kollektion af slangar i olika dimensioner och O. Guldbrandsen & Son, Göteborg, Allmänna Brandredskapsaffären, Stockholm, samt Billmans Fabrik- & Handels-Aktiebolag i Stockholm utställde en del brandredskap. Därbland tilldrog sig en handlykta utställad af Allmänna Brandredskapsaffären i Stockholm, särskildt och berättigadt intresse. Vidare utställde Brandmästaren Aug. Wiberg i Södertelje en hopfällbar hakstegen, Leopold Englund, Sundsvall, en aluminiummask, Skorstensfejaremästaren J. M. Johansson i Göteborg en af honom konstruerad mycket praktisk, elflast sotlucka, Brandchefen i Falun en af en brandkärldärstädets tillverkad modell till en mekanisk stegen, Sadelmakerifirman A. Österlund & Co. i Göteborg brandkärsselar och firman Emil Collin & Co. i Göteborg s. k. Eternit-skiffer för takteckning. Därjämte hade The Sprinkler Company genom sin generalagent för Sverige, B. Buchholz, Göteborg, utställt sina eldsläckningsapparater och anordningar m. m., hvarjämte förekom en hel del utställda kemiska eldsläckningsapparater, såsom "Minimax", "Kustos", "Rapid", "The Emergency" och "Pluvius".

Uti redskapshallen hade firmorna L. M. Ericsson & Co. samt Siemens & Halske Aktiengesellschaft, som förut omnämnts, utställt, brandtelegrafapparater, hvilka uppnått en synnerligen hög grad af fullkomning i fråga om säkerhet. Den af firman L. M. Ericsson & Co. i Stockholm utställda och af Verkmästaren C. Norell vid Stockholms brandkärldemonstrerade apparatfaflan finnes illustrerad i artikeln om Stockholms nya brandtelegraf uti detta nummer och betecknad med fig. 3.

Sista dagens förhandlingar börjades med enskilda föreningsangelägenheter val o. dyl.

Två styrelsemedlemmar utlötades att afgå med utgången af 1910; major O. von Malmberg, Gäfle, återvaldes härpå till medlem i styrelsen och kapten G. Hellgren, Sundsvall, nyvaldes.

Till styrelsesuppleant valdes grosshandlare V. Settergren, Borås. Revisorer blefvo brandcheferna K. A. Petersson i Nyköping och J. Pettersson i Eskilstuna. Revisorssuppleant brandchef A. Dahlbom, Mariefred.

Mötet uppdrog åt styrelsen att utse någon plats i mellersta Sverige att där hålla nästa årsmöte.

Vidare beslöts rörande »Tidskrift för brandväsendet» att anslå 100 kr. till dess understöd, på villkor att föreningen får sina officiella meddelanden kostnadsfritt införda i densamma. Tidskriften kommer fortfarande att utgifvas af löjtnant G. Braun i Helsingborg.

Hos Handelskalenderns utgifvare skulle göras en framställning om införande af brandchefer och vice brandchefer.

Styrelsens förslag till resolution rörande par. 48 i Städernas Allmänna brandstodsbolags reglemente föredrogs och gillades af mötet. Resolutionen har följande lydelse:

Med ogillande af det sätt, på hvilket Städernas Allmänna brandstodsbolag verkställer undersökning af Städernas brandväsande, uttalar Svenska brandchefsföreningen såsom sin mening rörande tydningen af Städernas Allmänna brandstodsbolags reglemente par. 48, att som brandstadgan för rikets städer föreskrifver, att brandchef kallar brandstyrka eller delar däraf till mönstringar och öfningar, så äger bol. då det vill göra undersökning om det sätt, på hvilket stad handhafver sitt eldsläckningsväsande och därvid önskar att brandkåren alarmeras att därom göra framställning hos städens brandchef.

Därefter höll Brandchefen i Nyköping R. A. Pettersson föredrag om brandstegar för de mindre städerna, Brandchefen i Gefle Major von Malmberg om Gefle brandautomobil och af Brandchefen i Hernösand N. Lindmark framlades förslag till pensionering af de mindre städernas brandmanskap. Detta förslag blef af föreningen bordlagd till nästa årsammanträde. Härmed voro de egentliga förhandlingarne afslutade.

Efter kl. 2 e. m. ägde uppvisning rum i exercis med Göteborgs Brandkår, hvarefter de utställda sprutorna afprovades. Sedan detta undanstötkats besågs Göteborgs flodspruta med hvilken en kortare utfärd gjordes.

Efter återkomsten till kajen igen, skildes mötesdeltagarne hvar och en åt sitt håll, och därmed var Svenska Brandchefsföreningens 1:ta årsammanträde afslutadt.

Fullständigt protokoll öfver alla dagarnes mötesförhandlingar kommer att som separattryck medfölja »Tidskrift för brandväsendet».

Sättet för slangars profning, skötsel och reparerande.

Föredrag af Öfverbrandmästaren Klaes L. Carlsson.

Ombedd att hålla ett föredrag om slangar, vill jag så godt jag kan, söka skilja mig från denna uppgift, men ber på förhand om benäget öfverseende med de brister som utan tvifvel förekomma i detsamma.

För att rätt kunna sköta och handha en sak, är det ett hufvudvilkor, att man känner denna saks eller detta ämnens elementära egenskaper.

Så är det äfven beträffande slangar, hvarför jag vill börja mitt föredrag med en kort beskrifning af materialet och detsammans behandling.

De slangar som i detta föredrag i hufvudsak komma att beskrifvas, äro s. k. väfslangar, hvilka tillverkas af lin eller hampa, och i något särskildt fall af en blandning af båda.

Både lin och hampa är en växt som förekommer i vårt land, och hvaraf i synnerhet linet odlas ganska mycket, för närvarande mest i Norrland. Vårt lin anses vara af god beskaffenhet, men ställer sig dyrt jämfört med utländska sorter, och användes härför till slangar företrädesvis ryskt, holländskt och zeeländskt. Af dessa nämnda sorter är det ryska det billigaste.

Genom att taga lika delar ryskt och zeeländskt, eller ryskt och holländskt, har erfarenheten visat att de bästa resultaten ernås.

Innan linet kan användas till garn för slangar, eller bättre väfnader i allmänhet, måste det undergå en mycket omständlig behandling. Efter att detsamma är aftaget måste det någon tid kvarligga på fältet, för att röta och torka, så att halmen skall kunna afskiljas från tagan. Denna afskiljning sker delvis å fältet, eller i för ändamålet uppförda lador, hvarefter det packas i balar och sändes till fabriker. Här vidtager en omsorgsfullare behandling, ty i den mån som linet kan fås rent och fritt från halmen lämpar det sig för finare eller gröfre väfnader.

Första behandlingen i fabriken sker för hand. De värsta tofverna utredas på s. k. häcklor, hvilka bestå af ett stort antal cirka 1 dm. långa och några m/m grofva, spetsiga stålstift, placerade tätt intill hvarandra med spetsarne uppåt, hvarefter införas linet i maskiner som reda ut detsamma hvar under den mesta halmen aflägsnas.

Från dessa maskiner går det till andra, som sträcker ut det i remliknande strängar, smalare och smalare, tills detsamma ingår i spinnmaskinerna och förvandlas till tråd. Denna tråd tvinnas sedan vanligen till tolftrådig garn.

Garnet lägges nu i lämplig lut, hvilken bringas till kokning för att få det ytterligare rent, samt för att borttaga i linet befintliga tjärämnen. Här- efter torkas det i centrifuger (roterande med perforering försedda kittlar) och går därifrån till stampmaskiner för att blifva mjukt och lättarbetadt.

Garnet är nu färdigt för att uppsättas i väfstolen som varp eller för att lindas på spolar till väft. Behandlingen af hampan är i hufvudsak densamma som för linet, men hampan kokas icke i lut utan i rent vatten.

Tillverkning och tillverkningsfel.

De största svårigheterna vid slangväfning är att åstadkomma varpens lika spänning, samt att få kanterna fullt jämna.

Det är gifvetvis mycket svårt att meddela samma spänning åt de till något hundratel uppgående trådar hvaraf varpen består, och om detta har lyckats, kvarstår dock en ofta återkommande omständighet som gör att denna jämnhet rubbas.

Dessa trådar måste meddelas en afsevärd hård spänning för att äga tillräckligt stöd för väftens inslag. När så skälet skall öppnas för skyttlens genomgång blifver sträckningen så stor att trådarne påfrestas till det yttersta. Förefinnes då den allra minsta ojämnhet på varpen, sliter skeden af en tråd, som då måste repareras, hvilket sker med sinnrika knutar, men det händer trots detta att knuten »rappar» och tråden ifråga blifver mindre spänd än de öfriga. Härigenom uppkommer en s. k. »krypare». Om rappningen är afsevärd märkes ju detta lätt, och det felaktiga stället får tagas upp och felet rättas.

På grund af den höga spänning, hvarunder slangarne måste väfvas, kan dock en sådan där »krypare» förefinnas utan att väfvaren observerar den. Detta har då tillföllt att när slangens nedtages, framträder denna ganska synbart och medför obetingadt en läckande rand där den går fram.

Det andra om ojämna kanter har äfven med spänningen att göra, men nu i »väftens». Slangar rundväfvas icke ännu, som en strumpa på en modern strumpstickningsmaskin, utan väfvas platta med skyttel, ganska likt väfning f. ö. i en mekanisk väfstol. Här af kommer att för hvarje inslag samma skyttelen genomföras skälet och såmedelst genomdraga garnet. För hvarje inslag måste skyttelen vända, och med en viss spänning på garnet draga detta med sig till kanten. (»stån»)

Denna spänning kan regleras till önskvärd likhet, men så händer, företrädesvis då det undra laget drages igenom, att det på tråden (garnet) bildas en s. k. »kinka», och denna kan icke fullständigt dragas ut, hvarför det företrädesvis på ena sidan, i det s. k. maskinvecket uppstår ojämnheter. Öfver-skottet af garn å dessa utstående ställen åstadkommer i sin tur, att det icke blifver tillräckligt in-

prässadt bland varpen, utan bildar ett lösare parti som ger anledning till en läcka.

Af hvad som i denna sak anförts framgår att stora fordringar måste ställas, såväl på väfstol för slangtillverkning, som på dess skötare, om ett fullgott arbete skall kunna åstadkommas.

Det torde förtjäna omnämnas, att det under slangväfven placeras en spegel, för att på detta sätt äfven kunna observera undersidan af slang.

Det berättas, att genom den synnerliga uppmärksamhet som oafbrutet måste egnas väfningen är det få människor som kunna sköta en slangväfstol mer än 6 å 8 år, efter denna tid äro deras närver så förstörda, att de börja darra endast de få höra talas om en slangväf.

Mina egna reflektioner då jag hörde detta yttrande tillhör ju icke detta ämne, men jag kan icke underlåta att omnämna det som betecknande för vårt yrke. Det går igen i alla stadier vid ett brandväsande, ty om där ett fullgott arbete vid alla tillfällen skall presteras, ställs åtminstone på ledarne så stora fordringar, att om dessa skola fyllas, blifva beställningsinnehafvarne ganska snart utslitna.

Efter att nu i korta drag redogjort för råämnet och dess bearbetning till slangar, vill jag göra en jämförelse emellan lin- och hampslangar, samt i sammanhang därmed vidröra slangars profning.

Om man jämför lin- och hampslang kan vid första påseendet, hampslangen få föredrags framför linneslangen, om man bedömer deras värde efter gängse profningsmetoder.

Dessa prof tillgår så, att en viss längd, vanligen 5 met. uppmätes, denna lägges nu i en ränna för uppsamling af det genomsläckande vattnet. Slangen fylls med vatten, och får ligga och dra i 2 min., hvarefter trycket tages upp till 50 sklp. Detta tryck bibehålles i 1 min., så ökas det till 100 sklp. under ytterligare 1 min., så ytterligare 125 sklp. äfven detta under 1 min.

Profvat omfattar alltså en tid af 5 minuter, och den läckning som under denna tid uppmäts angiver slangens godhet och värde.

Under ett sådant prof »svettas» en hampslang något mindre än en motsvarande linneslang, och är detta isynnerhet fallet för tryck under 100 sklp. Ökas trycket afsevärdt härefter, sker snart en utjämning, och förhållandet kan äfven vid provet blifva omvänt.

Att dessa profningsmetoders värde icke böra tagas allt för strängt, vill jag i fortsättningen söka åskådliggöra.

Genom sprängningsprof af 65 m/m slang har det visat sig att en hampslang brister vid omkring 300 sklp. »pr □ v. t.» och en linneslang med samma diameter först vid mellan 4 å 500 sklp.

Häraf förklaras till en del, hvarför en hampslang vid ett prof öfverstigande 100 sklp. »svettas» väl så mycket som en linneslang. Hampen är nämligen redan nu så hårdt ansträngd, att en skadlig formförändring har inträffat.

Om vi tänka tillbaka på lingarnets beredning, minnas vi att detsamma kokades i lut för att få tjärämnen afskilda, linet är nämligen rikligt på sådant, då det däremot nästan saknas hos hampen. Detta tjärämne hindrar slangväfnaden att taga till sig vatten och svälla ut lika hastigt som det skedde hos hampslangen, och är alltså en andra anledning till att linneslangen visar sig mindre fördelaktig vid det beskrifna provet. Då en linneslang genom att ha varit i bruk någon tid, och behandlats på ett rätt sätt, blifver den allt tätare och tätare, den har nu därigenom att dess tjärämnen uttvättats blifvit mjuk och smidig, och har lätt för att hastigt upptaga fuktighet, hvarför svettningen inskränker sig till ett minimum.

Som ett erfarenhetsrön kan nämnas att vi emottagit hampslangar, som vid förut beskrifna prof, visat sig öfverlägsna linneslang (Jonsereds) men efter relativt kort bruk å eldsvådor vid förnyade prof, närmast liknat bättre säckväf och varit högst olämpliga för eldsläckning bedrifven på vanligt sätt.

Jag vill med detta, förutom ett omnämnande af Jonsereds linneslangas förtjänster framför andra af mig kända fabrikat, ha påvisat, att den förut nämnda profningsmetoden, som värdemätare på en obegagnad slang är af ett ringa praktiskt värde. För att ett prof skall hafva det reela värde, som man med detsamma afser, måste det företagas under så lika förhållanden som möjligt, med dem som äro rådande i verkligheten, d. v. s. då slangens användes för sitt ändamål.

Då dessa prof äfven måste innefatta s. k. uthållighetsprof, blifva de ganska invecklade, och tarfva därför sitt särskilda kap., men för att icke göra detta mitt första föredrag alltför vidlyftigt, vill jag afsluta denna afdelning med ett godt råd, att endast anskaffa sådana slangar, som genom erfarenhet har visat sig fylla berättigade anspråk.

Slangarnes behandling.

Då ett parti slang anländer från fabriken eller återförsäljaren, förekommer den i större eller mindre, hårdt prässade rullar. Detta läge har slangens trohliga innehaft en längre tid, och i alla händelser tillräckligt länge för att en kvarvarande förändring af väfnaden skall förefinnas, den utåtvända sidan är betydligt längre än den inre, och detta dessmer slangens är prässad, och ju mindre böjningsradien är.

(Forts.)

Notiser.

Inrikes:

Ett 11-våningarshus i Stockholm. Regeringen har bifallit framställning af ett fastighetsbolag i Stockholm om tillstånd att inreda nedre delen af tornbyggnaden å en bolagets nybyggnad vid S:t Eriksgatan hvarigenom byggnaden skulle få sju våningars höjd mot denna gata och 11 våningar mot Klara sjö.

Tillståndet stöder sig på tillstyrkande utlåtande från byggnadsnämnden, däri framhålles att ägarne till arkitektoniskt framstående byggnader böra godtgöras de kostnader de nedlagt på husets utstyrel genom tillstånd att inreda större våningsantal än byggnadsstadgan eljes tillåter.

Brandkårens i Göteborg pensionsförhållanden. Med anledning af en framställning från stadens brandkårs befäl och underbefäl rörande förbättrade pensionsförhållanden har drätselkammaren i nu afgifvet utlåtande förordat ett af stadskamreraren uppgjort förslag.

Enligt detta skulle förmånen af fri bostad med därtill hörande fri uppvärmning och fri belysning eller däremot svarande hyresersättning i pensionsstaten beräknas för brandchefen till 900 kr., för vice brandchefen till 500 kr. samt för hvar och en af öfverbrandmästarna och brandmästarna till 300 kr. Brandchef och vice brandchef skulle vidare vara skyldiga att afgå från tjänsten med eventuell rätt till kvarstående i fem år vid fyllda 57 lefnadsår samt öfverbrandmästare och brandmästare vid fyllda 55 lefnadsår.

Försäkring mot skogseld. Från försäkringsinspektören frih. Rob. von Rosen m. fl. har till k. m. t. ingifvits en skrivelse med anhållan om fastställelse af stadgar för ett nyligen stiftadt bolag under namnet Svenska ömsesidiga försäkringsbolaget Skogseld.

Bolaget är grundadt på begränsad ansvarighet af alla delägare i förhållande till hvars och ens försäkringssumma, och delägare i bolaget är en hvar, som i det samma innehar gällande försäkring. Bolaget, som har sin verksamhet inom hela riket, har till ändamål att bereda sina delägare ersättning för skada, som inom det i försäkringsbrevet angifna området sker å försäkrad skog genom eld, åskslag eller genom åtgärd till hämmande af skogseld.

Bolagets styrelse har sitt säte inom Åse och Vistra härad, Skaraborgs län.

Brandväsendet på landsbygden. Med anledning af framställning från Skanska brandkårsförbundet om antagande af en brandstadga för landsbygden har länsstyrelsen i Malmö nu afgifvit yttrande till k. m. t. I likhet med förbundet, anser länsstyrelsen, att en lagstiftning, afseende att möjliggöra ett bättre brandväsende å landsbygden, är af behovet påkallad. Däremot kan länsstyrelsen icke förorda att denna fråga ordnas genom en brandstadga, gällande för hela rikets landsbygd och innehållande allmänna bestämmelser, emedan förhållandena äro så olika på olika orter.

Vidare påpekar länsstyrelsen som en betänklig brist i lagstiftningen, att kommun icke äger rätt att erhålla fastställelse å brandordning. Om en sådan rätt tillkomme en kommun och deltagandet i eldsläckning gjordes till medborgerlig plikt skulle mycket vara vunnet för främjandet af ett bättre brandväsende på landsbygden. Länsstyrelsen hemställer därför att k. m. t. ville taga i öfvervägande huruvida skäl finnes för ävågarbringande af en lagstiftning i berörda syfte.

Explosion vid Torsebro krutfabrik. Statens inspektör för explosiva varor, professor Cronquist, har nu yttrat sig om orsaken till explosionen i Torsebro krutfabrik.

Professorn anser, att intet brott föreligger, ej heller någon grof vårdslöshet. Explosionen torde ha börjat i torkhuset, men utanför byggnaden och på dess södra sida. Olyckan har troligen tillgätt på följande sätt: Kusken Boman har hallit utanför torkhuset med sitt krutlass, bestående af öppna krutsaer. Vid aflastningen har han rakat spilla något krut, hvilket tog eld, då han trampade på det. Då krutet blossade till, hade hästen skyggt och stjåpt några af säarna, hvarvid dessa kommit i beröring med elden och en ny explosion inträffat. Denna explosion bragte i sin ordning det i torkhuset och presshuset förvarade krutet att explodera.

Professorn stöder sitt antagande på att af de fyra vagnshjulen de tre äro hela, medan det fjärde är formfyllen splittradt och de kvarvarande bitarna svedda. Explosionen hade salunda inträffat vid detta hjul och gätt snedt uppåt och afslagit hästens bakdel. Att Boman ej varit inne i torkhuset bevisas däraf, att häret på den del af hufvudsvalen, som återfunnits, icke är svedt.

För svenskar som ämnat sig till Bryssel under världsexpositionen, där som bekant en internationell kongress för brandkärstjänst och brandskydd kommer att afhållas under dagarne 27 juli—1 augusti, torde det måhända vara af intresse att veta, det Svenska föreningsens lokal är belägen i Café Restaurant Regina vid den s. k. Porte de Namur. Där kommer under den tid utställningen varar en främlingsbok vara tillgänglig för de landsmän, som önska inskrifva sina namn, och samtidigt skall man där finna namn och adress på svenska föreningsens såväl styrelse som medlemmar.

Utrikes.

Panik till följd af en otät ångventil. Uti en stor fabrik i Berlin för tillverkning af gasglödljus (Auer) uppstod den 31 sistlidne januari panik bland arbeterskorna till följd af falskt brandalarm, hvarvid ett 60-tal arbeterskor insjuknade, bland dem 3 svart.

Bolaget sysselsätter inom 1,200 arbeterskor. De ur säkerhetssynpunkt blott små angpannorna äro förlagda i källaren. På en s. k. "säkerhetsrörpanna" hade en ventil blifvit otät, hvarigenom ånga under starkt brusande och pipande strömmade ut och inom några sekunder inhöljde hela fabriksgården. Ropet att "elden var lös" ljöd, hvarpå en vild panik uppstod bland arbetspersonalen. Öfver bord och bänkar störtade de mot utgångarna, utan att akta på arbetsbefälets lungnande ord. I trapporna uppstod en förskräcklig trängsel, emedan de flyende trodde att en explosionsfara förelåg. Många af dem fingro kraamp. Tre låkare blefvo genast tillkallade äfvensom ambulansvagnar. Innan

Uppmaning!

Skrif Edra meddelanden endast på en sida af papperet och skrif tydligt!

Skrif om sådant, som är lärorikt och intressant i fackligt hänseende!

Insänd i god tid till redaktionen artiklar, illustrationer och öfriga meddelanden!

Gynna tidningen!

RED.

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPSAFFÄREN Stockholm E. Bergström & Co. Guldmedalj Stockholm 1897. Högsta pris Götte 1901. Statsdiplom Berlin 1901.	Specialaffär för Brandmateriel.
---	---

dessas ankommo hade 18 flickor redan forslats till närmaste olycksfallsstation eller till sina hem.

En flickskole-brandkår. Flickskolan St. Margaret i Hertfordshire vid Themsens har upprättat en veritabel skolbrandkår, som kan träda i verksamhet både i och utanför huset.

De unga flickorna, som äro i ålder från 10 till 18 år, afhåller hvarje vecka särskilda brandöfningar. En af de viktigaste af dessa består i att hastigt utrymma huset. Midt i natten ljuder larmsignalen och då får lärarinnorna på hvar sin sotsal sörja för att alla de flickor, som stå under henne, fortast möjligt och i god ordning springa till närmaste trappa och ut i det fria. Emellertid kommer den egentliga släckningsbrigaden i verksamhet, den ena "manskapsafdelningen" för fram sprutan och slangarna, medan den andra håller hand-sprutor och åtskilliga andra släckningsapparater redo, afvaktande "löjnantens" befallning, om redskapen skall sättas i verksamhet, eller om öfningen härmed är afslutad.

Räddningskåren i Köpenhamn har i dessa dagar afslutat kontrakt med Aktieselskabet N. Larssens vagnfabrikers automobilafdelning om levererandet af en 24 hästkrafter "Berliot" salong-sjukvagn, som skall utstyras med alla mordena inrättningar och hufvudsakligen användas till sjuktransporter på landsvägarne. Med anskaffandet af denna salong-sjukvagn skall räddningskåren blifva i besittning af ett sjuktransportmateriel, som står på höjden med det bästa i Europa.

I New York uppstår eldsvåda hvar fyratioåttonde minut.

Glimtar.

Brandchefen i Lilleköping: Ni kommer för sent, Svensson, här har det ju redan brunnit länge. Hvar för kom ni inte förr?

Svensson: Jag får be om ursäkt, herr brandchef, men jag bor så långt från brandstället.

Brandchefen: Nå ja, för denna gång får det vara så, men nästa gång måste ni laga, att ni bor litet närmare!

Tillräcklig säkerhet. Gästen: Det finns inga lif-räddningsredskap här i rummet, om det blir eldsvåda.

Värden, Herr Goldenstein: Das hotell vara split-ter nytt — det icke vara försäkradt — affären går godt. Hvat önska den herre mera?

Det brinner i Anders Sjölns stuga. För att kunna släcka, måste han springa och låna en stega, och det tar tid. När han åter kommer i synhåll för stugan, drar han en lättnads suck.

— Gudskelof då? brinner än!

Jo, jo, så kan det bära till! Under föreställning å en teater i en landsortstad blef publiken oroad af os, såsom af brändt ylle. Man började söka efter upphöfvet och oron utbyttes snart mot munterhet, då man erfor att osen härledde sig från själfva brandchefens mössa, som blifvit upphängd på en kamin i tamburen, uti hvilken det eldades.

